

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/94239,75-lat-temu-komunisci-z-Moskwy-zamordowali-Polskie-Panstwo-Podziemne-najwiekszy-.html>
20.04.2024, 04:46

75 lat temu komuniści z Moskwy zamordowali Polskie Państwo Podziemne - największy fenomen konspiracyjny okupowanej Europy

„Proces szesnastu” miał tworzyć sprzyjające okoliczności do przeforsowania sowieckiej wizji Polski.

- Urowadzenie przywódców Polskiego Państwa Podziemnego - szefa struktur wojskowych, ostatniego Komendanta Głównego AK gen. Leopolda Okulickiego i najwyższych urzędników cywilnych wicepremiera Jana Stanisława Jankowskiego oraz przewodniczącego Rady Jedności Narodowej Kazimierza Pużaka, jest najmocniejszym dowodem na to, że Związek Sowiecki w latach 1944-1945 prowadził przeciwko Polsce tak samo zbrodniczą politykę jak w latach 1939-1941. To była wojna i nowa okupacja - mówi prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk.

- Głównym realizatorem polityki Stalina był jeden z największych sowieckich przestępców działających na ziemiach polskich w latach 1939-1945 gen. NKWD, późniejszy szef KGB Iwan Sierow - dodaje.

PROCES SZESNASTU

przywódców Polskiego Państwa Podziemnego

Porwanie polskich przywódców było jednym z elementów nowego zniewolenia Polski przez drugi, obok hitlerowskich Niemiec, totalitarny reżim – tym razem sowiecki. Ten gest nie pozostawiał już złudzeń, że Stalin zechce dotrzymać jałtańskich uzgodnień, przewidujących m.in. wolne wybory w Polsce. Równoległe nowa władza prowadziła już szeroko zakrojoną akcję represji, brutalnie tłumiąc wszelkie przejawy społecznej niezależności (czytaj [więcej](#)).

Członkowie legalnych polskich władz, uznawanych przez państwa zachodnie, zostali przewiezieni do Moskwy i w czerwcu 1945 r. osądzeni w pokazowym procesie.

Najwyższe wyroki otrzymali gen. Leopold Okulicki (10 lat więzienia), Jan Stanisław Jankowski (8 lat) oraz jego zastępcy: Adam Bień, Stanisław Jasiukowicz i Antoni Pajdak (wszyscy po 5 lat). Końca kary nie dożyli gen. Leopold Okulicki, Jan Stanisław Jankowski i Stanisław Jasiukowicz. Kazimierz Pużak po powrocie do Polski został ponownie aresztowany i zamęczony w komunistycznym więzieniu.

„Proces szesnastu” miał tworzyć sprzyjające okoliczności do przeforsowania sowieckiej wizji Polski, a zwłaszcza do utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej na zasadach Stalina. Chodziło też o skompromitowanie w oczach USA i Wielkiej Brytanii Polaków sprzeciwiających się dominacji sowieckiej (czytaj [więcej](#)).

[W rocznicę tzw. Procesu szesnastu Prezes Instytutu Pamięi Narodowej Jarosław Szarek złożył kwiaty pod tablicami ku czci szesnastu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, uprowadzonych w 1945 roku przez władze ZSRS.](#)

Zachęcamy do uzupełnienia wiedzy i sięgnięcia po artykuły dostępne na przystanekhistoria.pl, związane z aresztowaniem 16. przywódców Polskiego Państwa Podziemnego:

- [Artykuł dr. hab. Sławomira Kalbarczyka: „Proces Szesnastu we wspomnieniach oskarżyciela”](#)
- [Artykuł dr. Andrzeja Chmielarza: „Aresztowanie Szesnastu. Rekonstrukcja”](#)
- [Artykuł Piotra Stanka: „Szesnastu uprowadzonych”](#)